

Bomenplan gemeente Cranendonck 2015-2024

Beleids- & beheerplan

Colofon:

Datum: december 2015

Versie: v1.0

Status: Definitief

Afdeling: Binnendienst

Auteur: Ing. R.M.M. Vos

Project: Bomenplan 2015-2024 Gemeente Cranendonck

Laatst bewerkt: 23 december 2015

Inhoudsopgave

INLEIDING	5
1.1 DOELSTELLING	5
1.2 LOOPTIJD	5
1.3 STATUS	5
1.4 LEESWIJZER	5
HOOFDSTUK 2 ACHTERGRONDEN.....	6
2.1 PLANGEBIED.....	6
2.2 VIGEREND BELEID	6
2.2.1 Landelijke wetgeving.....	6
2.2.2 Lokale wetgeving/visies	6
HOOFDSTUK 3 WAARDEN VAN BOMEN	7
HOOFDSTUK 4 WAARDEVOLLE BOMEN.....	9
4.1 GEMEENTELIJKE BOMEN	10
4.1.1 Groenstructuur.....	10
4.1.2 Waardevolle bomen.....	10
4.1.3 Herdenkings- en gelegenheidsbomen	10
4.2 PARTICULIERE BOMEN	10
4.2.1 Waardevolle bomen.....	10
4.2.2 Groenstructuur.....	11
4.2.2 Overige particuliere bomen.....	11
HOOFDSTUK 5 BEHOUD BOMEN	11
5.1 KAPVERBODEN.....	11
5.2 AFWEGINGKADERS BIJ KAP	11
5.3 WEIGERINGSGRONDEN.....	11
5.4 VERLENEN VAN VERGUNNING	12
5.5 DODE BOMEN.....	12
5.6 SCHADE AAN EIGENDOMMEN/RIOLERING	12
5.7 OVERLAST VAN BOMEN.....	12
5.8 NOODKAP.....	13
HOOFDSTUK 6 KAPPEN MET BURGERPARTICIPATIE	13

HOOFDSTUK 7 HERPLANT- OF COMPENSATIEPLICHT	13
7.1 COMPENSATIE NA KAP OM EEN RODE REDEN	13
7.2 COMPENSATIE NA KAP OM EEN GROENE REDEN.....	13
7.3 HOOGTE VAN DE COMPENSATIE	13
7.3.1 Compensatie van bomen in groenstructuur of op de lijst Waardevolle bomen.	13
7.3.2 Compensatie van overige bomen	13
7.4 LOCATIE COMPENSATIE	13
7.5 FINANCIËLE COMPENSATIE	14
7.6 COMPENSATIEFONDS BOMEN.....	14
HOOFDSTUK 8 ALTERNATIEVEN VOOR KAP.....	14
8.1 KANDELABEREN EN KNOTTEN	14
8.2 VERPLANTEN VAN BOMEN	14
HOOFDSTUK 9 BIJZONDERE SITUATIES	15
9.1 MANDELIGE BOMEN.....	15
9.2 VOORPOOTRECHT	15
HOOFDSTUK 10 HANDHAVING.....	15
10.1 SANCTIESTRATEGIE	15
HOOFDSTUK 11 RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN	17
11.1 BEHOUD BESTAANDE BOMEN	18
11.2 BOOMBESCHERMING PER FASE	18
11.2.1 Initiatieffase.....	18
11.2.2 Ontwerpfase	18
11.2.3 Voorbereidingsfase	18
11.2.4 Uitvoeringsfase.....	19
11.2.5 Nazorg	19
11.2.6 Boom Effect Analyse	19
11.3 BOOMBESCHERMING OP BOUWLOCATIES.....	19
HOOFDSTUK 12 AANPLANT VAN BOMEN	20
12.1 AANPLANT NIEUWE BOMEN	20
12.2 SOORTKEUZE.....	20

12.3 PLANTAFSTANDEN	20
12.4 HERPLANT.....	21
13.1 ZORGPLICHT	23
13.2 EINDBEELDEN	23
13.3 KROONVORMEN.....	25
13.4 SNOEIEN VAN BOMEN	25
13.4.1 Algemeen	25
13.4.2 Overlast van bomen	26
13.4.3 Zonnepanelen.....	26
13.4.4 Curatieve snoei van bomen	26
HOOFDSTUK 14 ZIEKTEN EN PLAGEN.....	27
14.1 IEPZIEKTE	27
14.2 EIKENPROCESSIERUPS.....	27
14.3 MASSARIA	27
14.4 KASTANJEBLOEDINGSZIEKTE.....	27
14.5 LUIZEN	29
14.6 OVERIGE ZIEKTEN EN PLAGEN.....	29
HOOFDSTUK 15 ROOIEN VAN BOMEN	29
15.1 VEILIGHEIDSOOGPUNT.....	29
15.2 DUNNEN	29
15.3 SOORTSPECIFIEKE OVERWEGINGEN	29
15.4 VERVANGING VAN LANEN.....	30
15.4.1 Reguliere werkwijze	30
15.4.2 Bewonersinitiatieven.....	30
HOOFDSTUK 16 WORTELOPDRUK	31
HOOFDSTUK 17 COMMUNICATIE OMTRENT BEHEER & ONDERHOUD	32
HOOFDSTUK 18 AANBEVELINGEN	32
18.1 AANBEVELINGEN	32
18.1.1 Bomenfonds	32
18.1.2 Subsidie particuliere monumentale bomen.....	32
18.1.3 Wijziging tekst in APV	32
18.1.4 Kabels & leidingen.....	32

BIJLAGEN:	35
BIJLAGE 1; STROOMSCHEMA BESCHERMINGSSTELSEL GEMEENTELIJKE BOMEN	36
BIJLAGE 2; KAARTEN GROENSTRUCTUREN	36
BIJLAGE 3; OVERLASTMATRIX.....	38

INLEIDING

In de gemeente Cranendonck staan in het openbare gebied circa 17.000 geregistreerde bomen, bestaande uit een goede 380 verschillende boomsoorten en cultivars. In deze aantallen zijn de bomen in de bossen niet opgenomen, het gaat over de bomen langs wegen en straten, in de parken, op bedrijfsterreinen, in het centrum enzovoorts.

Groen en vooral bomen zijn onlosmakelijk verbonden met een bebouwde omgeving. Bomen vormen een levend contrast met de wereld van steen en asfalt die wij om ons heen hebben gecreëerd. Ze verzachten de harde contouren van onze dorpen en bepalen de omgeving waarin wij ons bevinden. Bomen leveren dus een belangrijke bijdrage aan onze leefomgeving.

1.1 Doelstelling

Dit bomenbeleidsplan voor de gemeente Cranendonck heeft als doel het bomenbestand duurzaam in stand te houden en verder te ontwikkelen naar een gezond en gevarieerd bomenbestand met bomen in duidelijke structuren. Als eigenaar en beheerder heeft de gemeente de verantwoordelijkheid om een duurzame instandhouding van het bomenbestand na te streven. Met de komst van dit beleidsstuk biedt de gemeente Cranendonck duidelijkheid in de mogelijkheden voor het al dan niet kappen van bomen. Hierbij vindt deregulatie plaats waar mogelijk en regulatie waar nodig.

Om dit te bereiken worden in dit beleidsplan de kaders omschreven waarbinnen ontwikkelingen plaats dienen te vinden, maar ook de kaders op het gebied van de omgang met bestaande bomen. Het bomenbeleidsplan is geen vrijblijvende formulering maar een bindend kader waarbinnen besluiten die betrekking hebben op de openbare ruimte (bijvoorbeeld bestemmingsplannen, gemeentelijk rioolplan, verkeersstructuurplan, etc.) genomen worden.

1.2 Looptijd

Het plan heeft een geldigheidstermijn van tien jaar, ingaande in 2015, dus tot en met 2024 en geeft de uitgangspunten voor het duurzaam in stand houden van een gezond en gevarieerd bomenbestand weer.

Het plan dient tussentijds geëvalueerd te worden en een herziening te krijgen uiterlijk in 2022.

1.3 Status

Dit boomeleidsplan is door de gemeenteraad van Cranendonck vastgesteld op: 15 december 2015.

1.4 Leeswijzer

Dit beleidsplan bestaat uit 3 delen. Het document begint deel A: Beschermingsregime bomen. In dit deel wordt de regelgeving rondom de bescherming van bomen omschreven. Aansluitend volgt deel B: Ontwikkelingen/nieuwe situaties. Hierin worden omschreven hoe de met bomen om moeten gaan bij projecten zoals bijvoorbeeld woningbouw. Tot slot volgt deel C: Beheerplan. In dit gedeelte wordt omschreven hoe de gemeente de bomen in de openbare ruimte beheert en daarmee invulling geeft aan de zorgplicht die zij heeft.

HOOFDSTUK 2 ACHTERGRONDEN

Alvorens ingegaan wordt op de beleidskeuzes welke gemaakt zijn op het gebied van bomen zal in dit hoofdstuk meer informatie worden gegeven over de achtergronden. Hoe is gemeente Cranendonck opgebouwd, wat is er qua bestaande wet- en regelgeving en hoe gaan we daar mee om.

2.1 Plangebied

Cranendonck is een gemeente met meerdere kernen in een landelijk gebied, gelegen aan de snelweg A2 tussen Eindhoven en Weert. De zes dorpskernen hebben elk hun eigen gezicht. De typisch oude dorpsgezichten sluiten naadloos aan op moderne woonwijken. Een eigentijdse infrastructuur leidt naar natuurgebieden waar een haast serene rust heerst.

De gemeente Cranendonck is op 1 januari 1997 ontstaan door de samenvoeging van de gemeenten Budel en Maarheeze (excl. Sterksel). De kernen Budel, Budel-Dorplein, Budel-Schoot, Gastel, Maarheeze en Soerendonk behoren tot de gemeente Cranendonck.

Het bomenbeleidsplan heeft betrekking op het beleid voor de bomen in de gehele gemeente Cranendonck. Het gaat echter niet in op bomen welke onder de werking van de Boswet vallen en welke niet als straatboom gezien kunnen worden.

2.2 Vigerend beleid

2.2.1 Landelijke wetgeving

De boswet

De boswet is in het jaar 1961 van kracht geworden. Met in 1900 nog 4% bosareaal, werd duidelijk dat Nederland anders met zijn bossen moest omgaan om er ook in de toekomst nog gebruik van te kunnen maken. De boswet beschermt het areaal aan bos, of te wel wat bos is, moet bos blijven. De Boswet is van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten 'de bebouwde kom Boswet', die ofwel groter zijn dan 10 are ofwel, in het geval van rijbeplantingen, bestaan uit meer dan twintig bomen.

Decentrale overheden zijn niet bevoegd regels te stellen voor behoud van houtopstanden waarop de Boswet van toepassing is.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Doel van de Wabo (in werking sinds 1 oktober 2010) is een eenvoudigere en snellere vergunningverlening en een betere dienstverlening door de overheid op het terrein van bouwen, ruimte en milieu. De Wabo introduceerde hiervoor de omgevingsvergunning. Daar is de voormalige kapvergunning onderdeel van geworden. Dit betekent dat bij voorgenomen kap geen kapvergunning aangevraagd dient te worden, maar een omgevingsvergunning voor de activiteit: kappen van houtopstanden.

2.2.2 Lokale wetgeving/visies

Strategische visie

De visie van Cranendonck is als volgt omschreven: 'Cranendonck focust zich de komende vijftien jaar vooral op het behouden en versterken van de rustieke, fijne leef- en woonomgeving.

Het 'eigene' van elke kern moet zoveel mogelijk blijven bestaan.

Uitgangspunt is dat Budel een centrumfunctie heeft en dat voorzieningen in de verschillende kernen behouden blijven voor zover deze zichzelf bedruipen.

De markt doet zijn werk en de gemeente intervenueert vooral functioneel door scherp te anticiperen op kansen en ontwikkelingen, door te faciliteren, door partijen bij elkaar te brengen en door de sociale cohesie te versterken.

Voor wat betreft 'wonen' focust de gemeente zich op het beter tegemoet komen aan de wensen van vooral jongeren en ouderen.

De financiële basis om deze zaken te kunnen realiseren ligt hoofdzakelijk bij het duurzaam door ontwikkelen van onze economie en het beter benutten van de recreatieve mogelijkheden in de verschillende kernen.

Bij dat laatste is het van belang dat het rustieke en groene karakter van Cranendonck te allen tijde behouden blijft.'

Landschapsbeleidsplan

In dit plan is de visie van de gemeente gegeven op de ontwikkeling en de inrichting van het landschap in het buitengebied.

Groenontwikkelingsplannen

Voor de 6 kernen zijn Groenontwikkelplannen geschreven. In deze plannen wordt antwoord gegeven op de vragen:

- Wat hebben we aan groen/groenstructuur?
- Wat willen we aan groen/groenstructuur?
- Hoe realiseren we dit?

Deze plannen worden gebruikt als onderligger bij herinrichtingen, beheervraagstukken enzovoorts.

Algemene Plaatselijke Verordening (APV)

In de APV (Algemene Plaatselijke Verordening) is de gemeentelijke regelgeving ten aanzien van uiteenlopende onderwerpen voor iedereen binnen de gemeente vastgelegd. Ook voor groen is in de APV regelgeving opgenomen. Dit heeft betrekking op het bewaren van houtopstanden en is opgenomen in hoofdstuk 4 van de APV.

Voor de vaststelling van dit beleidsplan gold er een kapverbod voor alle bomen, met een diameter van 30 centimeter of meer, zowel op grond van de gemeente als van particulieren.

Bestemmingsplannen

Bij de herzieningen van bestemmingsplannen worden de groeiplaatsen van Waardevolle Bomen bestemd voor bescherming en instandhouding van een waardevolle boom. Hiermee wordt vooral de groeiplaats van de boom gevrijwaard van bebouwing en andere werkzaamheden die grote nadelige gevolgen zouden hebben voor de betreffende boom.

HOOFDSTUK 3 WAARDEN VAN BOMEN

Bomen hebben jaren de tijd nodig om tot volle wasdom te komen. Het gezegde: 'Boompje groot, plantertje dood' is van alle tijden en nog steeds actueel. Onze wereld ontwikkelt zich vaak sneller dan de boom de tijd krijgt om te groeien.

In discussies rondom bomen wordt vaak verwezen naar de term 'algemeen belang'. In onderstaande tekst wordt omschreven welke waarde bomen hebben ten aanzien van dit 'algemeen belang'.

Structuur en identiteit

De groenstructuur is van essentieel belang voor de identiteit en leefbaarheid van de gemeente. Bomen leveren daaraan een belangrijke bijdrage.

Historische kwaliteit

De structuren, maar ook individuele bomen kunnen een betekenis hebben in historische zin. Dit vertelt iets over de ontstaansgeschiedenis van de kernen en het omliggende landelijk gebied.

Esthetische kwaliteit

Bomen zijn door hun vorm, kleur en omvang belangrijke beeldbepalende elementen in de stad. De identiteit van kern / buurt is voor een deel afhankelijk van de bomen die er staan. Bomen zorgen daarbij ook voor een bepaalde sierwaarde. Voor deze esthetische functie is voldoende ruimte essentieel. In de bebouwde omgeving staat de ruimtebehoefte continu onder druk.

Milieuwaarde

Bomen zorgen voor een eigen microklimaat. Zij dragen op vele manieren bij aan een gezond en veilig woon- werk- en leefmilieu in de stad en zo aan het welzijn van de mens. Denk hierbij aan de productie van zuurstof, opnemen van fijn stof (PM10) of de verkoeling / schaduw in de zomer.

Economische waarde

De financiële vertaling van het belang van bomen wordt nog steeds te weinig ingezet, waardoor bestaande bomen regelmatig het onderspit delven. Een maatschappelijke kosten baten analyse kan hierbij uitkomst bieden.

Daarnaast hebben bomen ook een eigen economische waarde, de eigenaar heeft een investering gedaan om die boom op die plek te krijgen om aan een bepaald beeld te gaan voldoen.

Ecologische waarde

Bomen vergroten de ecologische waarden, waarbij de grootte van het bomenbestand, de leeftijdsopbouw en de diversiteit aan soorten een belangrijke rol spelen. De bomen bieden leefruimte voor tal van planten en dieren en zijn onmisbaar voor de biodiversiteit. Bomen dragen ook bij aan de beleving van de natuur. Vooral kinderen leren veel van bomen door het verzamelen van vruchten en bladeren. Bomen maken de seizoenen zichtbaar.

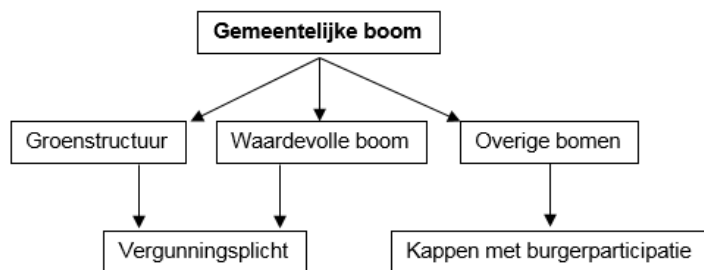

Deel A: Beschermingsregime bomen

HOOFDSTUK 4 WAARDEVOLLE BOMEN

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke bomen als waardevol gekenmerkt worden. In bijlage 1 is alles in een stroomschema gezet om de hiërarchie te verduidelijken.

4.1 Gemeentelijke bomen

Figuur 1: Schema status gemeentelijke bomen

4.1.1 Groenstructuur

De groenstructuur volgt onder andere uit de Groenontwikkelplannen en bestaat uit een combinatie van de ontsluitingswegen aangevuld met de historische linten en vlakken (zoals de brinken). Ook zijn hier binnen de kernen gelegen grote groenvlakken opgenomen zoals het burgemeester Boudriepark. De groenstructuren zijn weergegeven in bijlage 2.

4.1.2 Waardevolle bomen

De gemeentelijke waardevolle bomen zijn geplaatst op de lijst 'Waardevolle bomen'. De bomen worden op deze lijst opgenomen als zij aan de volgende criteria voldoen:

- Minimale leeftijd is 40 jaar.
- De boom mag niet in een onherstelbare conditie verkeren (volledig verval van de boom mag niet binnen 10 jaar te verwachten zijn)
- De boom heeft tenminste één van de volgende specifieke kenmerken; beeldbepalend, cultuurhistorische waarde, dendrologische waarde, natuurwaarde, zeldzaamheid, herdenkings- of gelegenheidsboom.

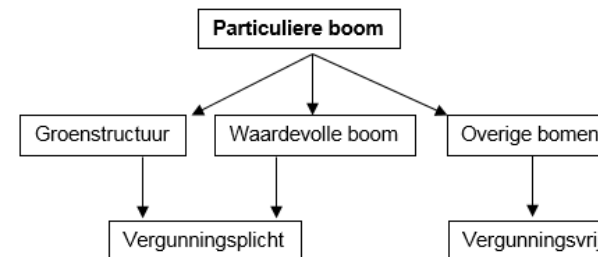
- De boom staat op gemeentelijk eigendom.

4.1.3 Herdenkings- en gelegenheidsbomen

Sinds jaar en dag is het gebruikelijk om bij bijzondere gelegenheden bomen te planten ter herinnering aan deze gebeurtenis. Zo is recent in bijna elke gemeente in Nederland een Koningslinde geplant ter ere van de inauguratie van Koning Willem-Alexander. Het initiatief hiervoor kan zowel bij de gemeente als bij andere partijen liggen. De gemeente stelt, wanneer zij achter de reden tot plaatsing staat, een boom en een locatie ter beschikking. Behoud van deze bomen is belangrijk. Om deze reden zijn en worden deze bomen opgenomen op de lijst van Waardevolle bomen waarmee hiervoor een kapvergunningsplicht geldt.

4.2 Particuliere bomen

Onder particuliere bomen worden alle bomen bedoeld welke niet in eigendom van de gemeente Cranendonck zijn.

Figuur 2: Schema status particuliere bomen

4.2.1 Waardevolle bomen

De particuliere waardevolle bomen zijn geplaatst op de lijst 'Waardevolle bomen'. De bomen worden op deze lijst opgenomen als zij aan de volgende criteria voldoen:

- Minimale leeftijd is 40 jaar.
- De boom mag niet in een onherstelbare conditie verkeren (volledig verval van de boom mag niet binnen 10 jaar te verwachten zijn)

- De boom heeft tenminste één van de volgende specifieke kenmerken; beeldbepalend, cultuurhistorische waarde, dendrologische waarde, natuurwaarde, zeldzaamheid, herdenkings- of gelegenheidsboom.
- De boom staat op particulier eigendom.

4.2.2 Groenstructuur

Er zijn locaties waar de gemeente niet de eigenaar is van de berm. Wanneer op die locaties bomen als doorgaande laanstructuren staan worden deze ook als zodanig aangewezen.

4.2.2 Overige particuliere bomen

Bomen van particuliere eigenaren welke niet als groenstructuur aangewezen zijn of op de lijst Waardevolle bomen voorkomen, vallen onder de overige particuliere bomen.

HOOFDSTUK 5 BEHOUD BOMEN

5.1 Kapverboden

Voor de bomen uit de groenstructuur en bomen welke als ‘Waardevol’ bestempeld zijn geldt een kapverbod. Dat wil zeggen dat een omgevingsvergunning voor de activiteit ‘kappen’ nodig is wanneer kap nodig is. Dit wil ook zeggend dat bomen buiten de groenstructuur en welke niet als waardevolle boom bestempeld zijn, vergunningsvrij gekapt kunnen worden. (Let op; de Boswet kan wel van toepassing zijn).

5.2 Afwegingkaders bij kap

Bij de keuze voor het verlenen van een vergunning voor het vellen van een boom is er in algemene zin sprake van een afweging tussen:

- het algemene belang van die boom;
- het (particuliere/individuele) belang van die boom;
- de waarden van die boom zoals de waarden in hoofdstuk 3.

De afweging tussen deze belangen geeft vaak spanningen. Deze toelichting gaat in op mogelijke belangen en de afweging die daarbij gemaakt kan worden. Door de gedachte achter de belangen inzichtelijk te maken wordt

geprobeerd de kans op escalaties door meningsverschillen te beperken. De uiteindelijke beslissing voor behoud dan wel vellen van een boom is en blijft maatwerk. In paragraaf 5.7 wordt ingegaan op de afweging van wel of niet overgaan tot kap indien er sprake is van overlast.

5.3 Weigeringsgronden

Uitgangspunt is om bomen te behouden. Cranendonck is een groene gemeente en wil dit blijven. Terughoudendheid in het kappen van waardevolle bomen is daarom gewenst. Een vergunning wordt geweigerd indien de belangen van verlening niet opwegen tegen de belangen van één of meer van onderstaande waarden:

- Natuurwaarde
Een boom heeft waarde voor de natuur omdat deze deel uit maakt van een ecologische verbindingzone of foerageerroute voor vleermuizen. Ook wanneer de boom huisvesting biedt aan zeldzame / beschermde flora en fauna heeft deze natuurwaarde.
- Landschappelijke waarde
Een boom heeft landschappelijke waarde als deze onderdeel uit maakt van een landschappelijk element of karakteristiek is voor de omgeving en daarmee de identiteit van de stad of het landschap zichtbaar maakt
- Cultuurhistorische waarde
Een boom heeft cultuur historische waarde omdat deze vanuit de historie een beeld vormt met een monumentaal pand of verwijst naar een plek met historische waarde (verhaal, structuur of gebruik). Een monumentale boom, jubileumboom of gedenkboom heeft ook cultuur historische waarde.
- Waarden van stads- en dorps schoon
Een boom heeft waarde voor stads- en dorps schoon wanneer de boom onderdeel uit maakt van een beschermd dorps- of stadsgezicht
- Waarden voor de leefbaarheid
De boom is van waarde voor de conditie en / of stabiliteit van omringende bomen. Door het verwijderen van de boom ondervinden de resterende bomen ernstige schade.
- Beeldbepalende waarden
Bomen met een hoge esthetische en belevingswaarde voor een straat, plein of wijk. De bomen zijn door hun leeftijd, omvang of

verschijningsvorm onvervangbaar, geven karakter aan de omgeving en vormen bovendien een buitengewoon structurerend element voor de openbare ruimte. Het criterium beeldbepalend zegt tevens iets over de zichtbaarheid. Een boom is beeldbepalend als >50% van de omvang vanaf openbare weg te zien is.

5.4 Verlenen van vergunning

Wanneer met de kap van een boom meerdere maatschappelijke belangen gemoeid zijn, kan het verlenen van een vergunning in overweging worden genomen. De waarde van de gezamenlijke maatschappelijke belangen wegen in zo'n geval zwaarder dan de waarde van de boom. Een voorbeeld kan worden gevonden in een straat waar vervanging van het riool aan de orde is en tegelijkertijd het straatprofiel wordt aangepast. De conditie van de bomen in de straat is (sterk) verminderd. Het is te verwachten dat door de werkzaamheden de kwaliteit van de bomen nog verder afneemt. Alternatieven zijn niet voorhanden. De overweging kan gemaakt worden om de hele straat aan te pakken en daarmee ook de bomen te verwijderen. Het nieuwe ontwerp voorziet in een kwalitatieve herinrichting met voldoende ruimte (boven- en ondergronds) voor bomen. Door het kappen van de bomen kunnen werkzaamheden aan riool en straat zonder aanvullende maatregelen worden uitgevoerd. Hierna worden nieuwe bomen geplaatst. De kwaliteit van het bomenbestand wordt met de herinrichting verbeterd. Aan het verlenen van een vergunning voor het vellen van een boom kunnen voorschriften worden verbonden.

5.5 Dode bomen

Voor dode bomen geldt geen kapvergunningplicht. Wel dient hiervoor tot 1 jaar na de kap een (digitale) foto bewaard te worden waarop duidelijk zichtbaar is dat de boom dood is. Kan deze foto niet overlegd worden, of blijkt onvoldoende dat de boom dood is, dan kan het college van B&W achteraf besluiten alsnog een compensatieplicht op te leggen.

5.6 Schade aan eigendommen/riolering

Om verschillende redenen kunnen bomen schades aan eigendommen van derden veroorzaken. Zolang deze schade de enige aanleiding is om te kappen wordt voor een niet-beschermd boom de stelregel gehanteerd dat

zodra het cumulatieve schadebedrag minimaal 50% van de boomwaarde bedraagt, de boom gekapt kan worden. Het cumulatieve schadebedrag dient bepaald / ingeschat te worden door een schade expert. Daarnaast dient aangetoond te worden dat de schade aan eigendommen ook daadwerkelijk door de boom / boomwortels wordt veroorzaakt. De waarde van de boom wordt bepaald op basis van de NVTB methode.

Voor bomen waarvoor een kapverbod geldt wordt de stelregel gehanteerd dat zodra het cumulatieve schadebedrag minimaal 100% van de boomwaarde is, de boom gekapt kan worden. Het cumulatieve schadebedrag dient bepaald / ingeschat te worden door een schade expert. Daarnaast dient aangetoond te worden dat de schade aan eigendommen ook daadwerkelijk door de boom / boomwortels wordt veroorzaakt. De waarde van de boom wordt bepaald op basis van de NVTB methode.

5.7 Overlast van bomen

In het Cranendonckse boombeleid zijn bomen welke niet in een groenstructuur staan of als waardevolle boom zijn aangemerkt kapvergunningsvrij. Voor zover dit gemeentelijke bomen betreft betekent dit echter niet dat deze zonder meer of op eerste verzoek worden gekapt. De gemeente ontvangt jaarlijks tientallen verzoeken om gemeentelijke bomen te kappen. Als een verzoek gedaan wordt op basis van beheerstechnische redenen (zie 6.6) valt zal op basis daarvan een afweging worden gemaakt. De meeste verzoeken hebben echter betrekking op zogenaamde overlast in de vorm van bijvoorbeeld blad-, bloesem- en vruchtval, schaduwwerking of overlast van de fauna in de boom.

Aangezien overlast als zodanig een subjectief begrip is, want de één heeft graag de zon in huis, terwijl de ander blij is met de verkoelende werking van de schaduw, was het objectief beoordelen moeilijk. Derhalve is voor de gemeente Cranendonck een beoordelingsmatrix opgesteld. In deze matrix wordt enerzijds de boomwaarde bepaald op basis van kenmerken zoals beeldkwaliteit, cultuurhistorie, natuurwaarden. Anderzijds worden punten toegekend aan de overlast die aanwezig is op basis van omvang, ernst en tijdsduur. Op basis van deze 2 waarden kan een objectieve afweging

gemaakt worden of de boom wel of niet gekapt zal gaan worden. De beoordelingsmatrix is toegevoegd als bijlage 3.

5.8 Noodkap

Indien een boom / houtopstand direct gevaar oplevert die noodkap noodzakelijk maakt, kan het college van Burgemeester en Wethouders de omgevingsvergunning voor het vellen direct in werking laten treden. Deze regel geldt uiteraard alleen voor bomen waarbij voor het kappen een omgevingsvergunning vereist is. Het besluit omtrent noodkap is gemandateerd aan het hoofd van de afdeling Binnendienst. Het besluit om over te gaan tot noodkap wordt zo spoedig mogelijk bekend gemaakt via de reguliere kanalen.

HOOFDSTUK 6 KAPPEN MET BURGERPARTICIPATIE

Niet beschermde gemeentelijke bomen binnen (geen groenstructuur, geen waardevolle boom) binnen de bebouwde kom, mogen vergunningsvrij gekapt worden. Dit betekent echter niet dat dit na de eerste melding ook daadwerkelijk gebeurt. Om bewoners meer zeggenschap te geven over hun directe omgeving werkt de gemeente mee aan een dergelijk verzoek indien aangetoond wordt dat minimaal ¼ van de omwonenden goedkeuring geeft (bevestigen met handtekening) voor het kappen van de betreffende boom. Er zijn 3 mogelijkheden voor het daadwerkelijk kappen van de boom:

- 1) De gemeente kapt de boom tijdens een reguliere kapronde. De kosten ad € 200,- (prijspeil 2015) worden voorafgaand aan de kap betaald door de indiener van het verzoek.
- 2) De indiener van het verzoek laat de boom kappen door een professioneel hoveniers-/groenvoorzieningsbedrijf op eigen kosten.
- 3) Bewoners kappen de boom zelf.

Herplanten is altijd het uitgangspunt. Compensatie vindt plaats conform het gestelde in paragraaf 7.3 tot en met 7.6 en is voor rekening van de aanvrager.

HOOFDSTUK 7 HERPLANT- OF COMPENSATIEPLICHT

7.1 Compensatie na kap om een rode reden

Compensatie is verplicht bij bomen die om een “rode reden” gekapt worden. Denk hierbij aan nieuwbouw of verkeerswerken. De voorgenomen compensatie dient uitgewerkt te zijn in een compensatieplan. Compensatie dient binnen 3 jaar plaats te vinden.

7.2 Compensatie na kap om een groene reden

Wanneer het vellen van bomen een groene reden heeft geldt geen compensatieplicht. Hierbij gaat het om het verwijderen van bomen om een beheertechnische reden (dunning, instabiliteit enzovoorts). Ook voor het verwijderen van bomen voor natuurontwikkeling hoeft niet gecompenseerd te worden. Hierbij wordt immers een natuurdoel gediend.

7.3 Hoogte van de compensatie

7.3.1 Compensatie van bomen in groenstructuur of op de lijst Waardevolle bomen.

De monetaire waarde van een te kappen boom dient gecompenseerd te worden. Deze waarde wordt berekend met de NVTB-methode (rekenmethode van de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen).

Voor dit bedrag dient herplant plaats te vinden. Naast het leveren en planten van de boom behoren daar ook de kosten voor ondergrondse voorzieningen bij. Het terugplanten van het aantal gekapte bomen is hierbij van ondergeschikt belang.

7.3.2 Compensatie van overige bomen

Voor elke gekapte boom wordt minimaal één boom herplant, waarbij als minimale maat 16-18 aangehouden wordt.

7.4 Locatie compensatie

Compensatie dient in eerste instantie op de locatie plaats te vinden. De bomen moeten boven- en ondergronds de ruimte hebben om zich te

kunnen ontwikkelen en daarmee de kwaliteit van de te vellen bomen evenaren of zelfs overstijgen.

Indien compensatie op de locatie niet mogelijk is dient gezocht te worden naar alternatieven in het plangebied of een soortgelijke locatie binnen de gemeentegrenzen.

Indien compensatie in de openbare ruimte plaatsvindt, dient het compensatieplan te worden voorgelegd aan de boombeheerder. Deze toetst het compensatieplan aan de richtlijnen voor herplant zoals opgenomen in paragraaf 12.4. Zo wordt bekeken of de boom daadwerkelijk kans van slagen heeft op de voorgenomen plek en of deze geen concurrentie vormt het bestaande bomenbestand. Door deze toets wordt de kwaliteit van het compensatieplan geborgd en extra kosten voor beheer en onderhoud in de toekomst voorkomen.

7.5 Financiële compensatie

Wanneer compensatie niet mogelijk is of de compensatie kan niet binnen het gestelde tijdsbestek worden gerealiseerd, dient een financiële compensatie plaats te vinden middels een storting in het compensatiefonds bomen. Wanneer slechts gedeeltelijk aan de compensatie kan worden voldaan dient het resterende deel te worden overgezet in een financiële compensatie.

7.6 Compensatiefonds bomen

De financiële compensatie wordt gestort in het bomen compensatiefonds. Dit fonds wordt benut om maatregelen te financieren die bijdragen aan het verhogen van de kwaliteit van het boomareaal en daarmee samenhangende doelen als leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit. De maatregelen die uit het fonds gefinancierd worden bestaan uit het aanplanten van bomen, revitalisering van het bomenbestand en het financieel stimuleren van dak- en gevelgroen.

HOOFDSTUK 8 ALTERNATIEVEN VOOR KAP

Afhankelijk van de aanleiding tot het willen kappen van een boom zijn er in sommige gevallen ook alternatieven mogelijk. Hieronder worden enkele alternatieven besproken.

8.1 Kandelaberen en knotten

In specifieke gevallen is het mogelijk om in plaats van een boom te kappen deze te kandelaberen of te knotten. Hier dient echter terughoudend mee omgegaan te worden en moet alleen overwogen worden wanneer het een boom betreft, met een historische achtergrond of op een bijzondere locatie. Kandelaberen en knotten betekent een sterke verhoging van de beheerkosten, derhalve wordt dit zo weinig mogelijk toegepast. Daar is een boomtechnische reden voor. Namelijk na kandelaberen of knotten ontwikkelen zich nieuwe scheuten. De aanhechting van deze nieuwe scheuten is minder stevig dan normaal. Dat betekent dat de kans op afscheuren op deze aanhechting verhoogt naar mate van het groeien en dus zwaarder worden van deze scheuten met als risico het afbreken van takken. Uit het oogpunt van de zorgplicht moet de boom daarom periodiek (omloop afhankelijk van soort/conditie/locatie) kaal gezet worden. Dit betekent dus vaker snoeien en meer kosten per snoeibeurt.

De eerste keer kandelaberen of knotten is vergunningsplichtig. Dit geldt niet voor het daarna in stand houden door periodieke snoei.

Bij (dode) bomen met een stamdiameter van 50 cm of meer welke van belang zijn voor de Flora & Fauna (vleermuizen, spechten enzovoorts) en welke veilig gehandhaafd kunnen worden, kan de stam behouden blijven, terwijl de kroon verwijderd wordt. Dit zal in de praktijk vaker voorkomen in het buitengebied dan binnen de bebouwde kom.

8.2 Verplanten van bomen

Het verplanten van bomen wordt zoveel mogelijk afgehouden. Het verplanten is veelal een kostbare ingreep, vergt veel voorbereidingstijd en heeft een grote impact op een boom. Dit komt de kwaliteit van de boom meestal niet ten goede. Dat geldt zeker als er niet voldoende tijd (voorbereiding en nazorg) en/of middelen beschikbaar gesteld worden om dit zorgvuldig uit te voeren. Net als bij aanplanten van bomen geldt ook

voor verplanten; goed uitvoeren en anders niet doen. Het verplanten van bomen waarvoor een kapverbod geldt is vergunningplichtig.

HOOFDSTUK 9 BIJZONDERE SITUATIES

9.1 Mandelige bomen

Op het moment dat bomen over de erfgrans groeien is er sprake van mandeligheid (mede-eigendom). Dit gaat dan over de stam(voet) en niet wanneer takken over de erfgrans hangen. Het houdt in dat beide partijen zeggenschap hebben over de boom. Wil de één bijvoorbeeld de boom kappen, dan dient de ander toestemming te geven.

In de praktijk kan dit op drie manieren ontstaan en hangt daar de manier vanaf hoe de gemeente Cranendonck hiermee om zal gaan.

- Bomen welke op gemeentegrond geplant cq. gegroeid zijn en daarna over de erfgrans zijn gegroeid (dus > 50% aanwezig op gemeentegrond) worden door de gemeente als 'eigen' beschouwd en onderhouden (en betaald). In het kader van regulier boomonderhoud zal hierover geen overleg met de andere partij gevoerd worden. Bij kap zal hier wel over in overleg getreden worden en zal de andere partij zijn toestemming moeten geven om dit te doen.
- Bomen welke op grond van derden geplant cq. gegroeid zijn en daarna over de grens zijn gegroeid (dus <50% op gemeentegrond) worden door de gemeente als bomen van derden beschouwd. Wanneer de eigenaar een verzoek doet om mee te werken aan een kapaanvraag zal de gemeente hier te allen tijde medewerking aan verlenen. Wat echter niet wil zeggen dat daarmee ook automatisch een eventueel benodigde kapvergunning wordt verleend.
- Bomen welke exact op de erfgrans geplant zijn. Hierbij ligt de onderhoudsplicht bij degenen die de boom geplant heeft. Wanneer dit niet bekend is wordt dit in overleg bepaald.

9.2 Voorpootrecht

Het voorpootrecht houdt in dat grondbezitters het recht hebben om bomen te planten, te bezitten en te rooien in de berm van de weg die grenst aan het eigen perceel, maar daar ook de zorgplicht voor hebben. Voornamelijk

in de Meierij zijn pootrechten een veel voorkomend fenomeen met een lange geschiedenis (12e of 13e eeuw). De gemeente Cranendonck erkent dit recht alleen als aangetoond kan worden dat deze rechten ooit verworven zijn, bijvoorbeeld op basis van een paragraaf in de koopakte, nieuwe zullen niet meer gevestigd worden.

HOOFDSTUK 10 HANDHAVING

Regels rondom het beschermen van bomen worden vastgesteld om de belangen van de bomen te beschermen en afgewogen beslissingen te nemen waarbij boombelang tegen verwijderingbelang wordt gewogen. Daarnaast kunnen deze regels ook een gedragsverandering teweegbrengen. Handhaven is inherent aan het bestaan van regels. Enerzijds wordt van burgers verwacht dat zij zich aan de regels houden. Anderzijds wordt van de gemeente gevraagd dat zij serieus toeziet op de naleving van die regels en dat zij zo nodig handhavend optreedt.

10.1 Sanctiestrategie

Ten aanzien van het illegaal vellen wordt na constatering naar aanleiding van vergunningcontrole, ambtshalve controle, meldingen of handhavingverzoeken ter plaatse een controle uitgevoerd. Nadat is geconstateerd dat hier sprake is van illegaal vellen, wordt direct het sanctioneringstraject ingezet. Voor de illegale kap van houtopstanden zijn de gemeentelijke buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) bevoegd om een bestuurlijke strafbeschikking uit te schrijven. Dit naast de mogelijkheid om ook een herstelsanctie op te leggen.

Na constatering van illegaal vellen wordt eerst beoordeeld of voor die situatie een omgevingsvergunning zou zijn verleend (als de overtreder bekend is).

- Als vergunning zou worden verleend, dan wordt de overtreder verzocht om alsnog een legaliserende aanvraag in te dienen.
- Indien volgens het beleid over bescherming en kap van bomen geen vergunning zou worden verleend, dan wordt een tweesporentraject ingezet:

- er wordt een bestraffende sanctie opgelegd in de vorm van een Bestuurlijke Straf Beschikking en
- daarnaast wordt een op herstel gerichte sanctie opgelegd in de vorm van een herplantplicht gekoppeld aan een last onder dwangsom.

De hoogte van de boete (Bestuurlijke Straf Beschikking) staat, in tegenstelling tot de meeste overtredingen waarvoor een bestuurlijke strafbeschikking kan worden opgelegd, niet op voorhand vast. Bij illegale kap wordt de hoogte per individueel geval bepaald door de Officier van Justitie van het Openbaar Ministerie.

Ten aanzien van de herplantplicht (o.a. op basis van de monetaire waarde) wordt verwezen naar Hoofdstuk 7 “Herplant- of compensatieplicht”.

Deel B: Ontwikkelingen/nieuwe situaties

HOOFDSTUK 11 RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN

Ruimtelijke ontwikkelingen zoals woningbouw, aanleg bedrijventerreinen, infrastructurele werken enzovoorts zijn het gevolg van economische groei. Om meerdere redenen zijn deze ontwikkelingen belangrijk, ook binnen de gemeente Cranendonck. Groot nadeel hiervan is echter wel dat het voorkomt dat houtopstanden worden beschadigd of vernietigd door deze ontwikkelingen. Vaak gebeurt dit onbedoeld, omdat er te laat is gekeken naar de gevolgen voor de bomen, waardoor ze niet ingepast of (onherstelbaar) beschadigd raken. In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan hoe gemeente Cranendonck wil dat ruimtelijke ontwikkelingen en het behoud van waardevolle houtopstanden niet per definitie strijdig zijn.

11.1 Behoud bestaande bomen

Het beleid van de gemeente Cranendonck op het gebied van bomen is er op gericht, daar waar mogelijk, bomen uit te laten groeien tot hun volle wasdom en ze daarmee als monumenten voor de toekomst te behouden. Ondanks dat wij als mens dit soms graag anders zouden willen zien hebben bomen tijd nodig om te groeien en zich te ontwikkelen. Een boom van 100 jaar is in onze optiek al oud, terwijl dit voor de boom zelf nog maar het begin kan zijn. Om bomen te behouden voor de toekomst is het daarom van belang dat zij ook de tijd, rust en ruimte krijgen om zich te ontwikkelen.

11.2 Boombescherming per fase

11.2.1 Initiatiefase

Elke ruimtelijk ontwikkeling begint met een idee en/of initiatief, ongeacht of dit vanuit de gemeente of derden zoals projectontwikkelaars of bewoners komt. Het is belangrijk vroeg in het proces te inventariseren wat de (on-)mogelijkheden op bomengebied zijn. Kunnen bestaande bomen behouden blijven, of kunnen deze zonder bezwaren weg en zo ja, moeten ze dan vervangen worden en op welke manier? Allemaal vragen (en antwoorden) die het beoogde project (sterk) kunnen beïnvloeden.

In het geval dat bomen op het eerste oog gekapt moeten worden hanteert gemeente Cranendonck het “nee, tenzij principe”. Indien redelijke alternatieven de kap kunnen voorkomen, zoals aanpassen van een ruimtelijk

plan en deze aanpassingen redelijkerwijs in verhouding staan tot de waarde en toekomstmogelijkheden van de boom dient voor dit alternatief gekozen te worden.

11.2.2 Ontwerpfase

Na de initiatiefase wordt overgegaan naar de ontwerpfase, hierin worden de ideeën concreet gemaakt en verder uitgewerkt in een definitief ontwerp. De eerste stap in het ontwerpproces is een verplichte uitvoering van een Boom Effect Analyse (hierna BEA), door een ervaren en kundig persoon met European Tree Technician certificaat, waarin de mogelijke effecten van bouw of aanleg voor bomen inzichtelijk worden gemaakt (zowel tijdens als na de bouw). Dit geldt niet alleen binnen de strikte grenzen van het bouwblok, maar ook over de omgeving daarvan. Zeker als er met bronnering of wijzigingen in grondwaterstanden gewerkt wordt kan dit van invloed zijn op bomen op grote afstand (tientallen meters) van de bouwplaats.

Op basis van de resultaten van de BEA kunnen de randvoorwaarden opgesteld worden met betrekking tot het behoud van de bomen tijdens en na de uitvoering. Deze randvoorwaarden zijn het uitgangspunt voor de Voorbereidingsfase. Het is in deze stap erg belangrijk om te realiseren dat elke wijziging in het ontwerp na het opstellen van de BEA gevolgen kan hebben voor deze BEA en deze dus opnieuw bekeken moet worden.

11.2.3 Voorbereidingsfase

In de voorbereidingsfase wordt het ontwerp verder uitgewerkt tot op detailniveau. Daarbij vindt de vertaalslag plaats naar technische tekeningen en omschrijvingen zoals een bestek. Hierin worden ook de randvoorwaarden met betrekking tot de bescherming van de te behouden bomen meegenomen. Uitgangspunt hiervoor zijn de punten zoals omschreven in paragraaf 4.3. Het is daarbij aan te raden aparte posten in het bestek op te nemen voor het treffen van deze maatregelen. Daarnaast is het goed om een boeteclausule op te nemen wanneer aannemer de opgelegde verplichting niet naleeft. Na deze fase zijn de stukken gereed om ‘op de markt’ gezet te gaan worden.

11.2.4 Uitvoeringsfase

Na de aanbesteding kan het project in uitvoering gaan conform het opgestelde bestek uit de voorbereidingsfase. In deze fase is het vooral van belang dat er goed toezicht wordt gehouden op de uitvoering conform het bestek. Dat wil zeggen dat gecontroleerd wordt dat de aannemer zich aan het bestek met bijbehorende voorschriften houdt. De toezichthouder moet daarbij gerechtigd zijn het werk acuut stil te leggen indien niet conform het bestek gewerkt wordt en bomen daarbij schade op (kunnen) lopen. Indien de toezichthouder niet kundig is (op het gebied van bomen), dan dient deze zich te laten adviseren door iemand die wel boomtechnisch onderlegd is.

11.2.5 Nazorg

Na oplevering van het project worden de bomen weer in het reguliere beheer opgenomen. De precieze inhoud hiervan wordt omschreven in Deel C van dit boombeleidsplan.

11.2.6 Boom Effect Analyse

In voorgaande paragrafen is reeds enkele malen gesproken over een Boom Effect Analyse, dit is de landelijke richtlijn van de Bomenstichting. Conform deze richtlijn worden bomen voorafgaand aan de voorgenomen bouw of aanleg aan een nauwgezette en onafhankelijke beoordeling onderworpen. Deze standaardisering waarborgt de boomtechnische kwaliteit en garandeert een goede beoordeling van alle effecten en mogelijke alternatieven. Een BEA dient uitgevoerd te worden door een boomtechnisch adviseur (European Tree Technician). Op basis van het uitgevoerde onderzoek kunnen uitspraken worden gedaan over de mogelijkheden tot duurzaam behoud van de boom. Belangrijk is dat bij wijzigingen in het ontwerp ook de BEA opnieuw bekeken wordt. De plicht om een BEA te laten opstellen dient onderdeel te zijn van de exploitatieovereenkomst.

11.3 Boombescherming op bouwlocaties

In voorgaande paragrafen is het proces omschreven hoe men met bomen om dient te gaan in het traject van idee tot uitvoering. Het is van groot belang dat tijdens het gehele proces de bomen meegenomen worden, dit

omdat juiste omgang met bomen tijdens de uitvoering gevolgen kan hebben voor het ontwerp en wijze van uitvoering.

Dat bovengrondse delen van de boom niet beschadigd mogen worden lijkt een logische randvoorwaarde. Waar vooral problemen voor de boom kunnen ontstaan is het ondergrondse gedeelte, of te wel het wortelgestel van de boom met de bodem waar deze in staat. Ondergrondse groeiplaatsen bestaan uit een evenwichtig systeem van grond, voeding, vocht, mineralen, schimmels en wortels. Uitvoeren van werkzaamheden, vooral bovenop het wortelgestel, leiden vaak tot verstoring van het evenwicht. Dat heeft weer tot gevolg dat er te weinig van het één of een teveel van het ander ontstaat waardoor de processen in en rond de boom niet meer verlopen zoals noodzakelijk voor de conditie van de boom.

Om deze negatieve gevolgen voor de boom te voorkomen zijn binnen de te handhaven bewortelbare ruimte van de boom de volgende activiteiten in principe verboden:

- Graafwerkzaamheden
- Transport en opslag van materialen
- Ophoging van het maaiveld
- Omvorming van open maaiveld naar verhard maaiveld
- Machinale bodembewerking
- Demping watergangen
- Wijzigen grondwaterniveau

Wat de precieze bewortelbare ruimte van een boom is, is zonder onderzoek niet vast te stellen.

Door vereniging Stadswerk is in 2007 de poster 'Boombescherming op bouwlocaties' opgesteld. Op deze poster zijn de richtlijnen voor de omgang met bomen op bouwlocaties weergegeven en omschreven.

Daar waar het plaatsen van bouwhekken niet mogelijk is, of waar binnen de kroonprojectie gewerkt moet worden, is maatwerk op basis van een BEA benodigd. In de praktijk zal dit betekenen dat er nooit onder de

kroonprojectie gewerkt mag/kan worden zonder dat door een boomdeskundige toezicht gehouden wordt.

HOOFDSTUK 12 AANPLANT VAN BOMEN

Het creëren, ontwikkelen en behouden van boomstructuren of waardevolle bomen begint bij de aanplant. In de huidige markt is van alles verkrijgbaar en op basis van onderzoek is veel bekend over de eisen die door de boom gesteld worden. In dit hoofdstuk is weergegeven hoe gemeente Cranendonck denkt over het onderdeel aanplant van bomen.

12.1 Aanplant nieuwe bomen

In 2015/2016 wordt de ARCOR (Algemene Regels Cranendonckse Openbare Ruimte) opgesteld. Naast een visie gaat deze verder in op de technische bepalingen met betrekking tot de inrichting van de openbare ruimte. Deze worden per project specifiek gemaakt en vastgelegd in de nota publiekrechtelijke kaders en/of de overeenkomst.

Als algemene regel geldt dat aanplant van bomen gewenst is, maar alleen als de juiste boom op de juiste plaats geplant kan worden. Dat betekent zowel boven- als ondergronds voldoende ruimte zodat de boom op die plek tot volle wasdom kan komen zonder grootschalige overlast te veroorzaken.

12.2 Soortkeuze

Naast technische eisen met betrekking tot de inrichting is ook de keuze van boomsoort van groot belang. Hierbij spelen onder andere groeiwijze, grootte, kleur, geur, mogelijke overlast en gevaarzetting mee. Dit geldt niet alleen voor een individuele boom, maar ook voor complete structuren.

Een aandachtspunt bij het ontwerp met bomen is ook om niet te veel te werken met monoculturen. Zeker soorten, die een groter risico van besmettelijke ziektes dragen, zouden niet in grote hoeveelheden moeten worden aangeplant. Dat voorkomt grote kaalslag mocht een dergelijke ziekte wel uitbreken.

Het sortiment waaruit gekozen kan worden is onbeperkt, maar de volgende uitgangspunten dienen gerespecteerd te worden:

- In hoofd- en nevenstructuren worden in principe bomen van de 1ste grootte toegepast, is daar niet voldoende ruimte aanwezig, dan wordt voor 2de grootte bomen gekozen.
- In woonstraten wordt in principe voor bomen van de 2^e of 3^e grootte gekozen.
- Boomsoort dient in overeenstemming te zijn met de leeftijd van de wijk. Dat wil zeggen traditionelere soorten (linde, esdoorn enz.) in oude wijken en nieuwe soorten (Liquidambar, Magnolia enz.) in nieuwe wijken.
- Buiten de bebouwde kom worden zoveel mogelijk inheemse en/of in de omgeving passende soorten gebruikt. Binnen de bebouwde kom kunnen ook uitheemse soorten gebruikt worden, mits er geen goede inheemse boomsoort beschikbaar is.
- Rekening houden met vorming stam- en wortelschot.
- Rekening houden met ziekte- en plaagdiergevoeligheid.
- In de Groenontwikkelplannen per kern staan in sommige gevallen specifieke soorten voorgeschreven welke bijdragen aan het wensbeeld.

12.3 Plantafstanden

De doelstelling van het boombeleid en – beheer in de gemeente Cranendonck is om een gezond en veilig bomenbestand voor nu en in de toekomst te houden en ontwikkelen. Dit is alleen mogelijk indien, bij aanplant, de juiste boom op de juiste plaats geplant wordt. Alleen dan zal een boom zich zo ontwikkelen zodat deze aan het beeld gaat voldoen waarvoor hij geplant is en zal ook de overlast op acceptabel niveau blijven.

Naast de fysieke inrichting van de ondergrondse ruimte zijn ook andere omgevingsfactoren van belang bij de juiste locatie- en/of soortkeuze. Daarbij is het eindbeeld van de boom belangrijker dan de situatie na aanplant:

- afstanden tot objecten in de omgeving;
- afstand tot andere bomen;
- habitus van de boom;
- ruimte voor verkeer (dus ook wandelaars en rolstoelgebruikers);

- de aanwezigheid van watergangen;
- mogelijke overlast voor de omgeving.

Bij het ontwerp zal voldoende rekening moeten worden gehouden met deze aspecten. Het is daarom sterk aan te raden om op basis van groei modellen te ontwerpen. Op deze wijze ontwerpen geeft inzicht in de ruimtebehoefte van de boom op verschillende tijdstippen (bijvoorbeeld; 20, 40 en 80 jaar na aanplant). Logischerwijs geeft dit dan ook inzicht in mogelijke problemen welke op latere leeftijd kunnen ontstaan door ruimtegebrek, zowel boven- als ondergronds.

In de aanpassing van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) welke naar verwachting in 2015 plaats zal vinden wordt de minimale plantafstand tot de erfgrans gewijzigd van 2 meter naar nihil. Dat wil niet zeggen dat er dan ook altijd bomen binnen deze 2 meter geplant worden, maar mocht het van belang zijn voor bijvoorbeeld het straatprofiel dat bomen op korte afstand geplant moeten worden, dan is daar de mogelijkheid toe.

12.4 Herplant

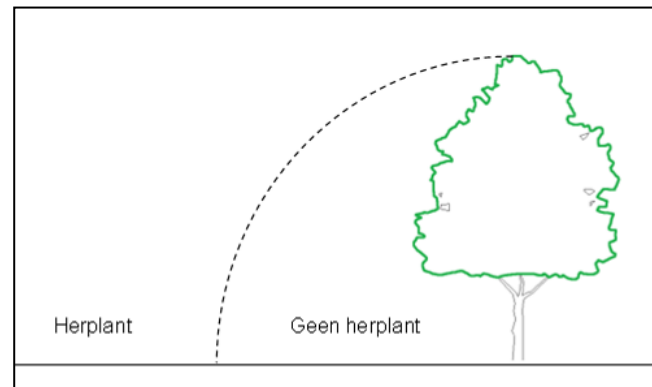
De richtlijn is dat elke boom die gekapt wordt, ook wordt herplant na uitvoering van de kap (los van wat moet vanuit een compensatieplicht). Dit geldt zeker voor bomen in de historische linten ten behoud van deze belangrijke structuren.

Uitzondering hierop zijn de volgende situaties:

- Bomen die gekapt zijn om reden van dunning (zie 15.2). De aanleiding voor de kap is in dat geval dat er teveel bomen op een te kleine oppervlakte stonden, waardoor herplant niets toevoegt of zelfs gaat concurreren met de overblijvende houtopstand. Het herplanten van gedunde bomen zorgt er alleen maar voor dat er enkele jaren later wederom bomen gekapt dienen te worden.
- Bomen in een straat- of laanbeplanting die conform de renovatierichtlijn (zie 6.8) niet herplant worden.
- Bomen welke binnen een afstand van een bestaande boom staan die kleiner is dan de hoogte van die bestaande boom. Door concurrentie op

het vlak van licht, vocht en voedingsstoffen zorgt dit alleen maar voor verhoogde kosten om de aanplant te laten slagen, zie figuur 3.

- Bomen welke binnen 5 meter van lichtmasten of verkeersregelinstallaties staan worden niet herplant.
- Geen herplant op een plek waarbij na de herplant een te smal trottoir (< 0,9 meter) overblijft in verband met bereikbaarheid voor bijvoorbeeld rolstoelgebruikers.

Figuur 3: Geen herplant in relatie tot hoogte bestaande boom.

Deel C: Beheerplan

Hoofdstuk 13 Beheer en Onderhoud

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, waaronder de bomen, wordt planmatig uitgevoerd. Dit betekent dat werkzaamheden volgens een vaste meerjarenplanning worden uitgevoerd. Het betekent niet dat maatwerk niet mogelijk is, maar de grote lijn is planmatig. Doel hiervan is efficiëntie in uitvoering en begeleiding van werkzaamheden, met als achterliggend doel om meer te bereiken met minder budget.

13.1 Zorgplicht

De gemeente is eigenaar van bomen in de openbare ruimte. Als eigenaar en beheerder van deze bomen, kent de gemeente een zogeheten 'zorgplicht'. Dat betekent dat de gemeente het onderhoud van de bomen op deugdelijke wijze en aantoonbaar dient te organiseren. Doet zij dit niet, dan kan zij verantwoordelijk gehouden worden bij schades en of ongelukken. Het is niet wettelijk vastgelegd in Nederland wat van een boomeigenaar gevraagd wordt om aan deze zorgplicht te voldoen. Het is in feite een risico-inschatting, welk risico ben ik als boomeigenaar bereid te lopen op dit gebied, zowel financieel als in morele zin.

Er worden 3 niveaus onderscheiden met betrekking tot de zorgplicht:

➤ Reguliere zorgplicht

De reguliere zorgplicht houdt in dat de bomen onderhouden worden. Met onderhouden wordt met regelmaat inspecteren en het nemen van beheermaatregelen bedoeld. Van een gemeentelijke organisatie mag verwacht worden dat zij op de hoogte is van het feit dat bomen onderhouden dienen te worden om veilig te blijven.

➤ Verhoogde zorgplicht

Bomen welke door hun standplaats of geconstateerde gebreken aanleiding geven om de boom vaker dan regulier te controleren vallen onder de verhoogde zorgplicht. Dit betreft bomen waarbij er een verhoogde kans op schades te verwachten is. Bijvoorbeeld de kans dat er een dode tak op een auto valt langs een ontsluitingsweg is groter dan dat dit gebeurt op een bospad. Of een boom waarnaast gegraven is om welke reden dan ook, daarbij is de kans op windworp of verminderde groei (en dus vorming dood hout) verhoogd.

➤ Onderzoeksplicht

Indien er een gebrek wordt geconstateerd aan een boom waarvan visueel niet de ernst vastgesteld kan worden, dan heeft de boomeigenaar de plicht dit verder te onderzoeken. Ervaren boomtechnisch onderzoekers zijn in staat door middel van onderzoeksapparatuur een inschatting te maken van het veiligheidsrisico.

Gemeente Cranendonck hanteert de volgende principes:

- Reguliere zorgplicht; bomen die hieronder vallen worden 1 maal per 5 jaar door middel van een zogenaamde BVC-controle (Boomveiligheidscontrole) beoordeeld. De resultaten worden in het beheersysteem vastgelegd.
- Verhoogde zorgplicht; bomen waarvoor een verhoogde zorgplicht geldt, worden jaarlijks met een Boomveiligheidscontrole bekeken en resultaten worden in het beheersysteem verwerkt.
- Onderzoeksplicht; bomen waarvoor een onderzoeksplicht geldt, daarbij zal door een boomtechnisch adviseur een nader onderzoek uitgevoerd worden door middel van de inzet van technische hulpmiddelen.
- Uit bovenstaande controles cq. onderzoeken zullen beheermaatregelen voortvloeien die in principe uitgevoerd zullen gaan worden. Hiervan kan worden afgeweken als een investering in de vorm van een maatregel niet wenselijk geacht wordt door de beheerder. In voorkomend geval zal de boom gekapt worden wanneer de veiligheid in het geding is.

13.2 Eindbeelden

Bomen worden aangeplant om aan een vooraf vastgesteld beeld te gaan voldoen. Het beheer is er op gericht dit eindbeeld te behalen en aansluitend te behouden. Buiten de vormbomen is het uitgangspunt dat bomen zoveel mogelijk hun soortspecifieke habitus (kroonvorm) dienen te ontwikkelen. Dit echter wel met als randvoorwaarden dat de bomen voldoende hoog opgekroond zijn, geen schades veroorzaken (dus veilig zijn) en geen probleemtakken hebben. Probleemtakken zijn takken die gevaar op leveren, zoals afgestorven of gescheurde takken, plakoksel (onzuivere aanhechting van tak met verhoogd risico op uitscheuren) enzovoorts.

Het opkronen van bomen gebeurt ten behoeve van de vrije doorgang van het verkeer. Hierbij wordt voor verschillende omgevingstypen aangegeven binnen welke hoogte geen takken mogen voorkomen boven het wegprofiel. Per boomsoort kan de daarbij behorende takvrije stam sterk verschillen. Een boom met afhangende takken (bijv. Linde) wordt hoger opgekroond dan een boomsoort met opstaande takken (Zuilvormende bomen).

Gemeente Cranendonck hanteert onderstaande takvrije ruimtes:

Omgevingstype	Takvrije ruimte	Opmerking:
(Hoofd)ontsluitingswegen	4.60 meter	
Overige verharde wegen	4.20 meter	Wettelijke doorgangshoogte
Onverharde wegen	4.20 meter	Wettelijke doorgangshoogte
Fietspaden (strooiroutes)	4.20 meter	Deze wegen dienen bereikbaar te zijn met materieel t.b.v. strooidiensten.
Fiets-, voet- en wandelpaden en ruiterroutes	3.00 meter	Deze wegen dienen bereikbaar te zijn met onderhoudsmaterieel t.b.v. wegen/maaiwerkzaamheden.
Bepantingen*	3.00 meter	Bij beplanting wordt deze hoogte aangehouden om de onderstaande beplanting te kunnen onderhouden en deze van voldoende licht te voorzien.
Gazons*	3.00 meter	Het gazon onder de kroonprojectie dient met maaimachines bereikbaar te zijn.
Landbouwgronden	4.20 meter	Ivm bereikbaarheid met landbouwmachines.
Vrij-uitgroeïend	0,00 meter	Alleen mogelijk indien onder kroonprojectie geen beplanting of gazon gewenst

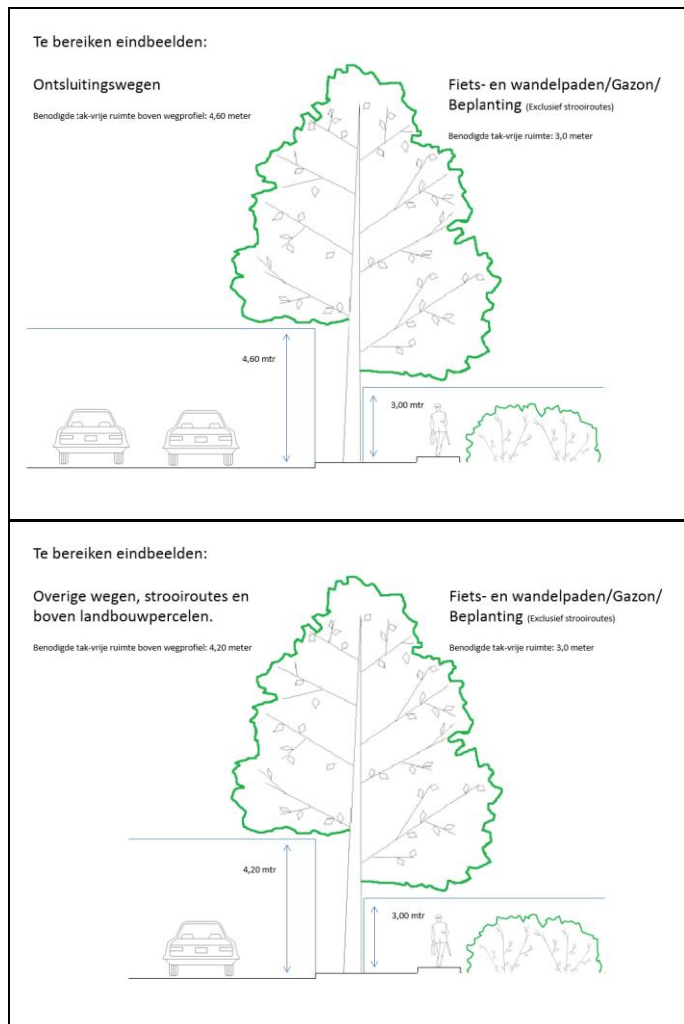
is (keuze beheerder) en als er voldoende ruimte is om kroon van de boom volledig uit te laten groeien.

* Een boom in beplanting of het gazon hoeft niet per definitie aan de bijbehorende takvrije ruimte te voldoen. Het kan de beheerskeuze zijn om de boom als vrij-uitgroeïende boom zijn eindbeeld te laten bereiken.

Bomen in de begeleidingssnoeifase of bomen van de 3de grootte kunnen niet altijd voldoen aan bovenstaande eisen. Hierbij dient minimaal een kroon-stam verhouding van 1:1 aangehouden te worden. Of te wel, bij een kroonhoogte van 3 meter mag een takvrije stam van maximaal 3 meter horen. Kan daar niet aan worden voldaan, dan is maatwerk door de beheerder benodigd. Met maatwerk wordt in dit geval bedoeld: anders dan standaard snoeien, vervangen van de boom, herprofilieren van de bestrating enzovoorts.

In voorkomend geval dat er aan 2 kanten van de boom een ander omgevingstype aanwezig is, kan er aan elke zijde een andere takvrije ruimte nagestreefd worden. Hierdoor wordt onnodig snoeien voorkomen.

Figuur 4 en 5: Te realiseren takvrije ruimtes

Naast deze ondergrond afhankelijke takvrije ruimte wordt ook een takvrije zone gehanteerd van 1 meter bij gevels, armaturen, verkeerslichten enzovoorts.

13.3 Kroonvormen

Zoals uit voorgaande paragraaf blijkt worden bomen geplant om aan een bepaald beeld te gaan voldoen. Hierbij gaat de ontwerper uit van de natuurlijke habitus (kroonvorm) van die specifieke boomsoort. Snoeien gebeurt derhalve alleen om bomen op te kronen en om probleemtakken te verwijderen. In principe wordt er niets gedaan om overlast van al dan niet overhangende takken te voorkomen. Dit om de soorteigen kroonvorm van de boom of laan te behouden ten behoeve van het algemeen belang.

Dit geldt uiteraard niet voor zogenaamde vormbomen (knot- bol- en kandelaberbomen). Hun gewenste kroonvorm bestaat uit het periodiek afzetten en enkele jaren laten groeien van de takken.

13.4 Snoeien van bomen

13.4.1 Algemeen

Snoeien van bomen, oftewel het verwijderen van takken van een boom is de meest voorkomende beheermaatregel bij bomen. Gedurende de levensloop van een boom wordt meerdere malen een snoeibeurt uitgevoerd.

Vanuit de boom gezien is het in principe nooit nodig om te snoeien. In een natuurlijke situatie bepaalt de boom zelf welke tak hij laat afsterven. Dit wordt voornamelijk gestuurd door het rendement dat de boom kan halen uit het blad aan de betreffende tak tijdens de fotosynthese (het proces waarbij lichtenergie wordt gebruikt om koolstofdioxide om te zetten in koolhydraten, zoals glucose).

Veiligheid en overlast zijn de belangrijkste aanleidingen om een boom te snoeien. Takken die te laag hangen, die gevaar opleveren of in de toekomst gaan leveren dienen verwijderd te worden.

Naast de in paragraaf 13.1 omschreven zorgplicht speelt het gebruik van de grond rondom de boom sterk mee in de wijze van snoeien. Een boom langs een hoofdontsluitingsweg wordt hoger opgekroond dan een boom in een park. Over de hoofdontsluitingsweg rijden vrachtwagens met 80 kilometer per uur, terwijl in dat park alleen wandelaar en een maaimachine bij de boom komen. Wanneer een dode tak in een boom langs een doorgaande

weg staat, wordt de tak verwijderd, terwijl die in een boom die in het weiland staat langer kan blijven zitten of hoeft helemaal niet verwijderd te worden.

Er wordt op plaatsen ook met incidenteel gebruik rekening gehouden. Bijvoorbeeld een zandpad dat normaal door wandelaars gebruikt wordt, kan tevens als toegangsweg voor onderhoudsmaterieel of bijvoorbeeld brandweer dienen.

Met elke levende tak die van de boom gesnoeid dient te worden ontstaat een snoeiwond. Deze snoeiwond wordt door de boom afgesloten en overgroeid. Hoe groter de snoeiwond, hoe meer energie het de boom kost om dit af te sluiten en te overgroeien. Zolang de wond niet afgesloten en overgroeid is, blijft dit een invalsweg voor aantastingen. Boomtechnisch, maar ook qua kosten, is het sterk aan te bevelen om op tijd terug te keren bij een boom in plaats van grote achterstanden te laten ontstaan.

Snoeien van de boom gebeurt niet met een vaste frequentie, maar op basis van noodzaak. Oftewel op het moment dat er probleemtakken aanwezig zijn of zich vormen. Na uitvoering van een snoeibeurt dient de boom snoeitechnisch gezien op orde zijn. Dit betekent dat de boom na een snoeibeurt aan de volgende voorwaarden voldoet:

- Geen afgestorven takken en probleemtakken (gebroken takken, takken in de takvrije zone en takken die onder de gegeven omstandigheden een onveilige toestand creëren, schade, of mechanische onbalans kunnen veroorzaken) in de kroon.
- Geen takken waarvan de takdikte gemeten in centimeters meer is dan de ondergrens van de betreffende boomhoogteklasse gemeten in meters. (geldt alleen voor bomen in de begeleidingssnoeifase).

13.4.2 Overlast van bomen

De beleving van bomen verschilt van persoon tot persoon. Een boom aan de overkant van de straat kan mooi gevonden worden, terwijl men overlast ondervindt van eenzelfde boom aan de 'eigen' kant van de straat. Wat door de een als overlast wordt ervaren, daar is een ander blij mee. Naast overlast

door mooi/lelijk wordt ook overlast ervaren door schaduw, blad- en vruchtval, onveilig gevoel, beperkt zicht, enzovoorts.

Het uitgangspunt is dat overlast geen reden is om te gaan snoeien. Meestal zou de overlast alleen echt opgelost kunnen worden door de boom te kappen. Bomen worden geplant en/of behouden voor het algemeen belang en niet alleen voor de aanwonende burger. Daarnaast leidt onnodige snoei tot aantasting van de habitus van de boom en in sommige gevallen zelfs tot extra beheerkosten of stabiliteitsproblemen. Door de aantasting van de habitus van de boom wordt het beeld dat men bij aanplant voor ogen had verminderd of zelfs teniet gedaan.

Wel dient het zo te zijn dat bomen die in eigendom van de gemeente Cranendonck zijn geen schades toebrengen aan eigendommen van derden. Derhalve dienen de bomen zo gesnoeid te worden dat muren, ramen, daken, dakgoten enzovoorts te allen tijde vrij zijn van takken.

13.4.3 Zonnepanelen

Op steeds meer daken worden zonnepanelen aangebracht. Vanuit duurzaamheidsoogpunt een goede zaak. Als gevolg hiervan ontvangt de gemeente veel verzoeken om bomen te snoeien of te kappen ten behoeve van de opbrengst van de zonnepanelen. Alleen om deze reden worden geen bomen gesnoeid of gekapt. Bij de beoordeling of zonnepanelen rendabel zijn op die locatie zijn de bomen een gegeven waar rekening mee gehouden moet worden.

13.4.4 Curatieve snoei van bomen

Er kunnen aanleidingen zijn om met spoed een boom te snoeien. Hierbij moet gedacht worden aan stormschades of aanrijdingen bij bomen. Dit zal in de praktijk door de brandweer of de piketdienst worden uitgevoerd. Hun doel is het wegnemen van gevaar. Nadien dient door de beheerder de afweging gemaakt te worden of het nodig is de boom alsnog een uitgebreide snoeibeurt te geven, of wellicht over te gaan tot het kappen van de boom.

HOOFDSTUK 14 ZIEKTEN EN PLAGEN

Door verschillende oorzaken (klimaatverandering, opengestelde grenzen enzovoorts) bereiken naast bestaande ook nieuwe ziekten en plagen ons land. De ene stabiliseert door hernieuwd natuurlijk evenwicht, terwijl de ander weer verdwijnt, of uitgroeit tot een ziekte of plaag die gevolgen heeft voor de veiligheid of volksgezondheid. Niet alle ziekte en plagen hoeven of kunnen opgelost worden. Vaak technisch niet mogelijk, maar ook niet urgent genoeg om het technisch mogelijk te maken. Vaak is het ook meer het gevoel overlast te hebben van een ziekte of plaag in plaats van daadwerkelijke gevolgen er van te ondervinden. In deze paragraaf wordt de werkwijze omtrent enkele actuele boomziekten en plagen behandeld.

14.1 Iepziekte

Iepziekte is een schimmelinfectie bij voornamelijk iepen welke door de grote en kleine iepenspintkever en wortelcontact verspreid wordt. Deze (zeer) besmettelijke ziekte heeft in sommige delen van Nederland gezorgd dat het bestand aan iepen gedecimeerd werd.

Er worden geen standaard inspectierondes gehouden om eventuele besmettingen van Iepziekte te constateren. Eventuele besmettingen van iepen of Zelkova's met Iepziekte worden opgemerkt door de medewerkers van de buitendienst, groenbeheerder of bewoners.

Bij constatering van de aanwezigheid van Iepziekte wordt de betreffende boom zo spoedig mogelijk geroid om te voorkomen dat de besmetting zich verspreidt. Door hier zo kort mogelijk op te zitten kan de ziekte binnen de perken gehouden worden.

14.2 Eikenprocessierups

De vlinder waar het eigenlijk om gaat heet eikenprocessierupsvlinder. De larve daarvan is een bladretende rups die zoals de naam al zegt vooral op eiken voorkomt. De processierups zit in eikenlanen. De nesten bestaan uit een dicht spinsel van vervellinghuidjes, met (brand)haren en uitwerpselen. De soort is (na de derde vervelling) in het bezit van voor de mens gevaarlijke brandharen en door grote aantallen in aanwezigheid, wordt ze als een plaaginsect beschouwd.

De gemeente Cranendonck bestrijdt de Eikenprocessierups en houdt daarbij alle ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend in de gaten. De noodzaak van de bestrijding is duidelijk, maar het is van belang dit duurzaam en ecologisch te doen, rekening houdend met de kosten die daarmee gemoeid zijn. Uit recente jurisprudentie blijkt dat de bestrijding van de Eikenprocessierups onder de zorgplicht van een boomeigenaar valt.

14.3 Massaria

De Massariaziekte wordt veroorzaakt door de schimmel *Splanchnonema platani*. De Massariaziekte veroorzaakt een snel optredende houtrot in takken van platanen, met takbreuk tot gevolg. Afhankelijk van de locatie van de boom kan dit ernstige problemen met betrekking tot de openbare veiligheid opleveren. De Massariaziekte bevindt zich altijd aan de bovenzijde van takken, waardoor het waarnemen vanaf de grond moeilijk is.

Er zijn geen of nauwelijks meldingen van de aanwezigheid van Massaria in Cranendonck bekend. Binnen de huidige controlesystematiek lijkt dit risico op een acceptabel niveau te houden. Hierdoor is er op dit moment geen aanleiding om verhoogde controlefrequenties bij Platanen te gaan toepassen. Mocht er in de toekomst aanleiding voor zijn, dan zullen de benodigde maatregelen getroffen worden.

14.4 Kastanjebloedingsziekte

De Kastanjebloedingsziekte is een ziekte die al meerdere jaren aanwezig is in Cranendonck. De veroorzaker van deze ziekte die in 2002 voor het eerst in Nederland werd geconstateerd is niet bekend. In 2009 werd de financiële steun aan de landelijke werkgroep Aesculaap ten behoeve van onderzoek door de overheid gestopt waardoor vervolgonderzoek ook niet kon plaats vinden. Belangrijkste kenmerk is dat op de bast van de boom roestbruine vochtige plekken ontstaan die gaan bloeden met een stroperige vloeistof. Uiteindelijk kan de ziekte tot gevolg hebben dat een tak of de gehele boom afsterft en daarmee onveilig wordt.

Hoewel de ziekte in Cranendonck geconstateerd is lijken tot op heden de gevolgen mee te vallen en zetten de aantastingen niet zover door dat de

veiligheid in het geding komt. Binnen de huidige controlesystematiek lijkt de veiligheid daarom voldoende geborgd en is er geen aanleiding om kastanjes vaker dan regulier te controleren. Mocht hier in de toekomst aanleiding voor zijn, dan zullen passende maatregelen genomen worden.

14.5 Luizen

Bladluizen voeden zich met suikerhoudende sappen uit de bladeren. Het teveel aan suiker heeft de luis niet nodig en wordt uitgescheiden. Dit wordt honingdauw genoemd. Dit leidt tot klachten die meestal gaat over de honingdauw die op auto's, trottoir of meubilair valt. Door de honingdauw ontstaat er een plakkerig laagje. Daarnaast groeit er op de honingdauw een roetdauwschimmel waardoor onder andere de bladeren zwart worden. Om de overlast tegen te gaan kunnen de luizen bestreden worden. Op enkele locaties (zoals centrumgebied Budel) worden luizen in Lindes bestreden met lieveheersbeestjes.

14.6 Overige ziekten en plagen

Buiten de hierboven omschreven ziekten en plagen worden er op dit moment geen maatregelen genomen om aanwezige of toekomstige ziekten en plagen te bestrijden of te voorkomen. Mochten er zich op dit gebied ontwikkelingen voordoen die daar wel aanleiding toe geven, dan zal daar op dat moment maatwerk voor geleverd worden.

HOOFDSTUK 15 ROOIEN VAN BOMEN

Het doel van het boombeheer is het in stand houden van het bestand aan bomen. Echter zijn de bomen onderhevig aan diverse invloeden van buitenaf. Om verschillende redenen komt het voor dat de veiligheid van een boom in het geding komt. Of dat het om andere redenen gewenst is om bomen te verwijderen.

15.1 Veiligheidsoogpunt

Om diverse redenen kunnen bomen onveilig worden. Hiermee wordt bedoeld dat er een (sterk) verhoogd risico op stam- of takbreuk ontstaan is of dat er stabiliteitsproblemen met de wortelkruit zijn. Dit kan zowel voor nog levende als ook voor dode bomen gelden. Dergelijke gebreken komen vaak aan het licht tijdens de reguliere of jaarlijkse controles of tijdens het uitvoeren van een nader technisch onderzoek. Maar ook op basis van meldingen van derden. De zorgplicht met bijbehorende cycli en methoden is uitgangspunt bij de keuze of, en zo ja welke maatregelen genomen worden.

Bijvoorbeeld angst voor omvallende bomen door extreme weersomstandigheden zonder dat dit boomtechnisch is onderbouwd is geen aanleiding een boom te kappen.

15.2 Dunnen

Dunnen is van origine een beheermaatregel voor het onderhoud van oppervlakten zoals bosplantsoen. Maar afhankelijk van de locatie en te behalen eindbeeld kan dunnen ook in het bomenbeheer als maatregel uitgevoerd worden. De uitvoering van een dunning is altijd ten behoeve van de overblijvende beplanting. Een dunning kan in het bomenbeheer een meerwaarde hebben. Zonder dunning kan er door lichtconcurrentie meer dood hout ontstaan of kunnen de bomen niet tot volle wasdom komen. Door de juiste bomen te kappen kan met een dunning ook overlast in de vorm van overhangende takken verminderd worden.

Naar verwachting zullen om deze reden relatief veel bomen gekapt worden in de komende jaren. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat veel bomen op relatief korte plantafstanden geplant zijn. Dit in combinatie met de steeds groter wordende omvang van de nu nog relatief jonge bomen, maakt dat steeds meer bomen in de verdrukking komen.

15.3 Soortspecifieke overwegingen

Vruchtdragende bomen

In principe horen vallende vruchten van bomen onder de noemer overlast, zoals wordt beoordeeld conform wat omschreven is in paragraaf 5.7 Beoordelingsrichtlijn gemeentelijke bomen. Maar er zijn enkele redenen waarbij in principe tot kap over gegaan zal worden.

- Wanneer in een eenduidige beplanting minder dan 10% van de bomen vrucht dragend blijkt te zijn wordt dit als een fout in de levering gezien en worden de vrucht dragende bomen vervangen. Dit vanuit de gedachte dat het op die locatie de bedoeling is geweest om daar vruchtloze bomen te planten. Indien aangetoond kan worden dat tot 100% foutief is geleverd zal ook tot vervanging worden overgegaan.

- Wanneer er een straat- of laanbeplanting aanwezig is van Ginkgo biloba en er zijn vruchtdragende exemplaren aanwezig (ongeachte percentage). Dan wordt dit als een fout in de levering gezien en worden de vruchtdragende bomen vervangen. Dit vanuit de gedachte dat het altijd de bedoeling is geweest om vruchtloze Ginkgo's te planten.

3de Grootte bomen

Bomen van de derde grootte (tot en met ± 6 meter), dit zijn bijvoorbeeld Sorbus (Lijsterbes), Pyrus (Peer), Malus (Appel) en Crataegus (Meidoorn) hebben een beperkte omlooptijd. Vanaf een leeftijd van 25 tot 30 jaar is vaak de groei nagenoeg verdwenen en gaat de conditie achteruit. Dit soort bomen kan echter nog jaren met deze minimale groei en het daarbij behorende slechte beeld blijven leven. In afwijking van het gestelde in 15.4 kan er bij deze soorten eerder overgegaan worden tot het compleet renoveren van een straat- of laanbeplanting. Zodra er 25% van de bomen verdwenen is en van de overige bomen heeft 75% heeft een levensverwachting van minder dan 15 jaar, dan heeft het de voorkeur de complete straatbeplanting vervangen.

15.4 Vervanging van lanen

15.4.1 Reguliere werkwijze

Voor behoud van het beeld van de straat of laan (boomstructuren) is het in sommige gevallen beter om complete of gedeelte van straten of lanen te vervangen. In figuur 6 is een stroomschema opgenomen waarmee bepaald kan worden of een straat- of laanbeplanting compleet gerenoveerd dient te worden.

Straat- en laanbomen zijn aangeplant om het beeld van een laan te creëren. Hierbij is de structuur leidend in tegenstelling tot de individuele boom. Indien er om welke reden dan ook bomen uit de laan verdwijnen, dan kan daarmee dat beeld aangetast worden. Omdat het beeld van de straat- of laanbeplanting (de structuur) bepalend is, dient de afweging gemaakt te worden of tussentijds herplanten zinvol is. Er moet voorkomen worden dat het eenduidige beeld verstoord wordt doordat er een wirwar aan

verschillende leeftijden (en cultivars) aan bomen in een straat of laan worden herplant.

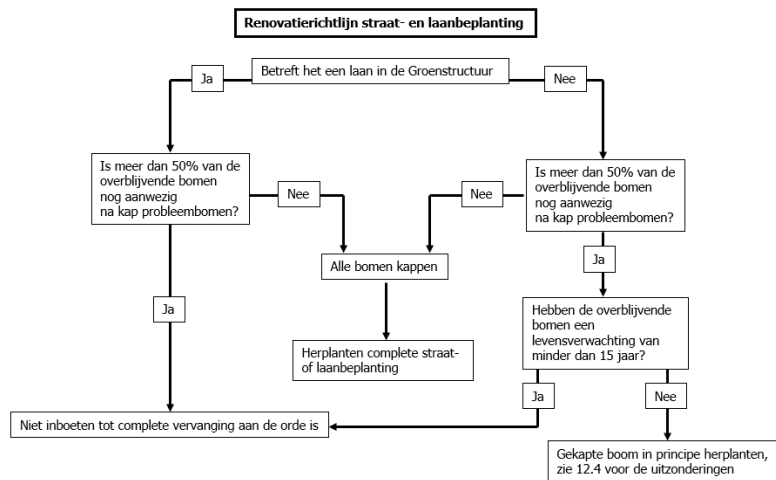
Derhalve is in figuur 6 een beslisschema opgenomen waaruit blijkt wanneer men wel of niet kiest voor herplant en wanneer men over gaat tot het compleet renoveren van een straat- en laanbeplanting.

15.4.2 Bewonersinitiatieven

Uitzondering op dit proces is wanneer 95% van de huishoudens in de straat (alleen binnen de bebouwde kom) vindt (te onderbouwen met handtekeningenlijst) dat de bomen vervangen moeten gaan worden. Aan deze nadrukkelijke wens zal worden meegewerkt, ongeacht reden tot aanvraag of de status van de boomstructuur. De bomenstructuur wordt altijd vervangen door een nieuwe boomstructuur waarbij aantal bomen, grootte en soorten gewijzigd kunnen worden.

Wanneer dergelijke 'bewonersinitiatieven' ontstaan is voor de uitvoering daarvan geen budget beschikbaar. Simpelweg omdat de investering hiervoor niet voorzien is en derhalve niet opgenomen in de reguliere onderhoudsbudgetten. Wanneer een dergelijke situatie ontstaat wordt aanvullend budget aangevraagd.

Het verzoek van de bewoners en het te nemen besluit van het college wordt ter advisering aan de raad voorgelegd.

Figuur 6: Renovatiegerichtlijn straat- en laanbeplanting

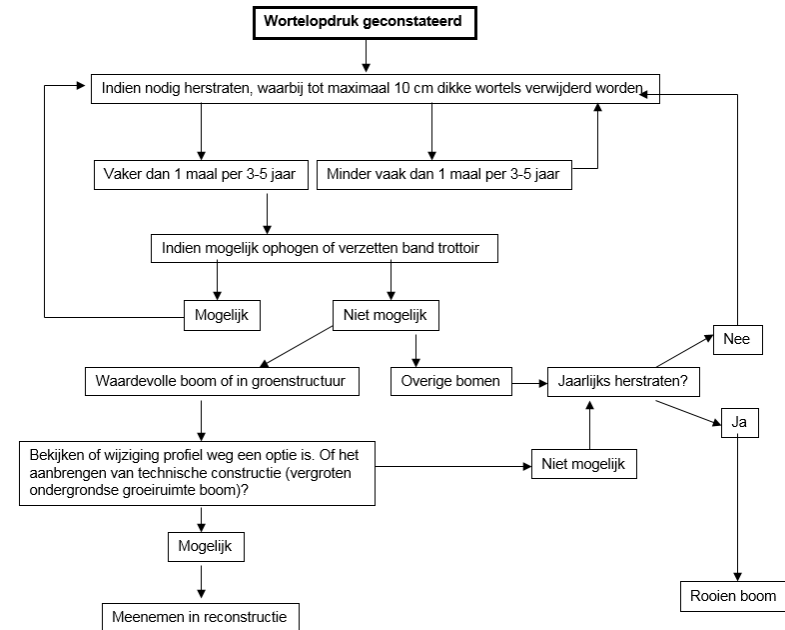
HOOFDSTUK 16 WORTELOPDRUK

Wortelopdruk is een veel voorkomend probleem als gevolg van te krappe of niet goed ingerichte groeiplaatsen. Hoewel het oplossen hiervan niet alleen onderdeel van het boombeheer is, dient wel onderbouwd een afweging gemaakt te worden wanneer de kosten voor het oplossen van die wortelopdruk teveel wordt.

Indien wortelopdruk schade aan wegen in eigendom van de gemeente veroorzaakt geeft figuur 7 een beslismodel op basis waarvan per boom de afweging gemaakt worden wanneer vervanging aan de orde komt.

Hierbij wordt niet alleen gekeken naar de status van de boom en de frequentie van herstraten, maar ook of aanpassingen aan de omliggende verharding mogelijkheden bieden. Dit kan zijn het opschuiven van de band tot het compleet anders inrichten van het profiel.

Indien wortels dikker dan 6 cm verwijderd moeten worden, dan dient men in overleg met de boombeheerder te treden om een gezamenlijke oplossing te vinden.

Figuur 7: Beslismodel wortelopdruk

HOOFDSTUK 17 COMMUNICATIE OMTRENT BEHEER & ONDERHOUD

Het onderhoud van bomen bestaat uit zogenaamd technisch beheer. Zoals eerder in dit beleidsplan omschreven wordt dit onderhoud uitgevoerd vanuit het oogpunt van het voldoen aan de zorgplicht die de gemeente voor haar bomen heeft. In het kort gezegd worden de bomen periodiek beoordeeld en wanneer nodig worden onderhoudsmaatregelen ingepland. Hierbij worden dan ook noodzakelijke ingrepen gedaan. Gezien de noodzaak tot uitvoering en het belang van die uitvoering worden er geen mogelijkheden geboden voor inspraak. Wel zullen bewoners geïnformeerd worden indien grootschalige ingrepen gepleegd worden. Met grootschalig wordt geen reguliere snoei bedoeld, maar wel bijvoorbeeld het kappen van een laanbeplanting of het kandelabereren van bomen.

HOOFDSTUK 18 AANBEVELINGEN

18.1 Aanbevelingen

18.1.1 Bomenfonds

Door verschillende oorzaken ontvangt de gemeente geld door bomen. Bijvoorbeeld door compensatie door kap, maar ook door bijvoorbeeld schades welke aan bomen veroorzaakt zijn. Op dit moment is het zo dat deze gelden 'verdwijnen' in de pot 'Algemene middelen'. Eigenlijk is dat niet terecht omdat waarde uit de openbare ruimte gehaald wordt die niet wordt gecompenseerd, terwijl daar de schadevergoeding voor bedoeld is.

Derhalve zou het goed zijn een zogenaamd 'Bomenfonds' te creëren. Dit fungeert als een soort spaarpot welke gevuld wordt uit compensatiegelden en geld als gevolg van aangebrachte schades. De inhoud van dit Bomenfonds dient integraal ten goede te komen aan duurzame investeringen in het boombestand. Of te wel financiering van aanplant van extra nieuwe bomen, of het kwalitatief hoogwaardiger inrichten van groeiplaatsen voor nieuw te plaatsen bomen.

Op dit moment bestaat er de reserve BIO-gelden. Deze reserve wordt reeds voor meerdere doeleinden gebruikt en het lijkt logisch dit ook als

'Bomenfonds' te gebruiken. Een naamswijziging lijkt dan wel voor de hand liggend.

18.1.2 Subsidie particuliere monumentale bomen

Eerder in dit beleidsplan is aangegeven dat een kapverbod voor particuliere bomen niet bijdraagt aan het behoud daarvan. Stimuleren om bomen uit te laten groeien tot monumentaal groen heeft meer effect. Het is een overweging om voor het onderhoud van deze bomen een bijdrage aan de bewoners te leveren. Op die manier draagt de gemeente (namens de gemeenschap) bij aan het behoud van dat groen omdat dit vanuit het algemeen belang gewenst is. In den lande is een ontwikkeling gaande dat steeds meer gemeentes over gaan naar dit soort bijdragen voor particuliere monumentale bomen. De wijze van bijdragen kan op diverse manieren ingestoken worden, zoals in geld, mankracht of kennis.

18.1.3 Wijziging tekst in APV

Naar aanleiding van de aanpassingen in de kapverboden dient de APV gewijzigd te worden. Daarin dient ook de wijziging van plantafstanden tot de erf grens meegenomen te worden.

18.1.4 Kabels & leidingen

Onder de grond liggen diverse netwerken met kabels en leidingen. Deze zijn aangelegd voor water, gas, telefonie, glasvezel enzovoorts. Onderhoud aan deze netwerken en uitbreidingen of nieuwe aanleg zorgen er voor dat de betreffende beheerders regelmatig in die ondergrond moeten zijn.

De combinatie van bestaande bomen en nieuwe kabels en leidingen kan voor problemen zorgen voor de boom. Oorzaak hiervan is, wanneer er een sleuf dicht bij de boom gegraven wordt, dat er wortels verwijderd moeten worden om de sleuf te maken. In het gunstigste geval heeft dit alleen groeiproblemen tot gevolg en in het ernstigste geval krijgt de boom stabiliteitsproblemen. Dit is uiteraard zeer ongewenst, te meer nog omdat, na het herstraten, het probleem niet meer zichtbaar is en dus ook niet naar voren komt als opmerking bij een visuele inspectie.

Het is daarom zeer belangrijk dat er voorschriften opgesteld worden met betrekking tot de omgang met bomen bij het leggen van kabels en leidingen.

Bijlagen:

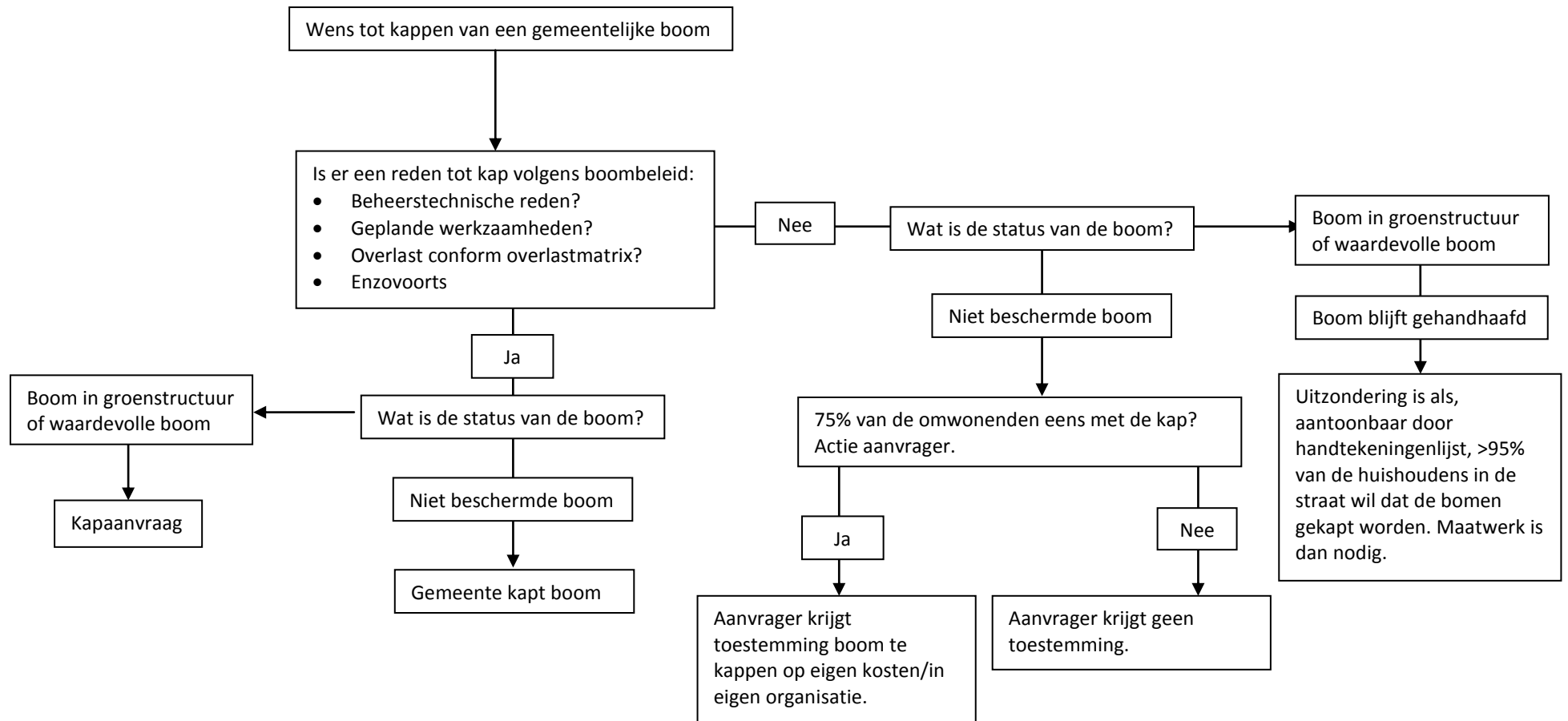
Bijlage 1; Begrippenlijst

Bijlage 2; Kaart Groenstructuren

Bijlage 3; Overlastmatrix

BIJLAGEN:

Bijlage 1; Stroomschema beschermingsstelsel gemeentelijke bomen

Bijlage 2; Kaarten Groenstructuren

Bijlage 3; Overlastmatrix